

Funkční potraviny, biopotraviny, potraviny na bázi geneticky modifikovaných organismů, přídatné látky v potravinách, potravinové doplňky

Článek byl označen za rozpracovaný,

od jeho poslední editace však již uplynulo více než 30 dní

Chcete-li jej upravit, pokuste se nejprve vyhledat autora v historii (https://www.wikiskripta.eu/index.php?title=Funk%C4%8Dn%C3%AD_potraviny,_biopotraviny,_potraviny_na_b%C3%A1zi_geneticky_modifikovan%C3%BDch_organism%C5%AF,_p%C5%99%C3%ADdatn%C3%A9_l%C3%A1tky_v_potravin%C3%A1ch,_potravinov%C3%A9_dopl%C5%88ky&action=history) a kontaktovat jej. Podívejte se také do diskuse (https://www.wikiskripta.eu/w/Diskuse:Funk%C4%8Dn%C3%AD_potraviny,_biopotraviny,_potraviny_na_b%C3%A1zi_geneticky_modifikovan%C3%BDch_organism%C5%AF,_p%C5%99%C3%ADdatn%C3%A9_l%C3%A1tky_v_potravin%C3%A1ch,_potravinov%C3%A9_dopl%C5%88ky).

Pokud vše nasvědčuje tomu, že původní autor nebude v editacích v nejbližší době pokračovat, odstraňte šablonu {{Pracuje se}} a stránku .

Stránka byla naposledy aktualizována v sobotu 16. března 2019 v 22:10.

Funkční potraviny

- Funkční potraviny jsou potraviny, které mají kromě základní výživové hodnoty i prokazatelně **příznivý vliv na lidské zdraví** při dlouhodobé konzumaci. ^[1]

Příklad: posílení imunity, zpomalení příznaků stárnutí, urychlení rekonvalescence, prevence onemocnění.

- Funkční potraviny mohou být přirozené potraviny bez úprav.
 - Z konvenčních potravin získáme funkční potraviny přidáním biologicky aktivních látek nebo odstraněním nežádoucích složek (alergenů).
 - Vyšší obsah žádoucí látky může být dosažen šlechtěním.

Příklady funkčních potravin: kysané mléčné výrobky, brokolice, citrusové plody, hroznové víno, rajčata, zelený i černý čaj s obsahem antioxidantů, výrobky se zvýšeným obsahem vlákniny, rostlinná másla a margariny s polynenasycenými mastnými kyselinami a fytoosteroly...

- Do této skupiny lze zaradit i některé potraviny pro zvláštní výživu.

Podrobnější informace naleznete na stránce Funkční potraviny.

Biopotraviny

- Nazývané též *bioprodukty*, *ekoprodukty*.
- Jsou to potraviny vyrobené kontrolovanými postupy ze surovin na **ekologicky obhospodařované půdě** s nízkou kontaminací.
- Produkovány v menších množstvích v oblastech bez intenzivního zemědělství s nižším spadem imisí.
- Produkty mívají *vyšší hodnoty některých vitaminů, minerálních látek, vlákniny a nižší hodnoty hlavních živin* (bílkoviny, tuky, sacharidy).
- Biopotraviny jsou několikanásobně dražší než konvenční potraviny, výnosy alternativního zemědělství bývají nízké.
- Biopotraviny **podléhají zvláštním legislativním předpisům**.
- Jsou označovány speciálním logem.
- Pro obsah kontaminujících látek nejsou stanoveny normy, bývá však nižší.
- Obsah mikroorganismů a přírodních toxických látek bývá vyšší, proto je potřebná stejná kontrola zdravotní nezávadnosti jako u konvenčních potravin.

Podrobnější informace naleznete na stránce Biopotraviny.

Potraviny na bázi geneticky modifikovaných organismů

- Zákon 153/2000 Sb. definuje **geneticky modifikovaný organismus** (GMO) je takový organismus (kromě člověka), jehož **dědičný materiál byl změněn genetickou modifikací** (cílenou změnou) způsobem, kterého se nedosáhne přirozeně (křížení, šlechtění). Definice se vztahuje na organismy schopné rozmnožování: mikroorganismy, rostliny, živočichy, buněčné kultury, **vyjímajíc člověka**. ^[1]

- Vnášení, odstraňování či utlumování genů s využitím metod genetického inženýrství, nezávisle na stupni příbuznosti dárce a příjemce.

Příklady cílů genetické modifikace: rezistence vůči škodlivému hmyzu, tolerance k herbicidům, změna spektra zásobných látek.

- Každé jednotlivé GMO před uvedením do praxe **potřebuje povolení**, kterému předchází podrobné testování.
- Na evropském trhu jsou především produkty z GM sóje, kukuřice, řepky. První GMO se začaly komerčně pěstovat v 90. letech v USA.
- GMO pravděpodobně nepředstavují riziko pro lidské zdraví. Obavy se týkají alergií, toxicity, nutriční hodnoty, nepřímého poškození člověka prostřednictvím zvířat krměných GMO.

 Podrobnější informace naleznete na stránce Geneticky modifikované potraviny.

Přídavné látky

- Nazývané též *aditiva* se užívají ke zvýšení kvality potravin při jejich výrobě, balení, přepravě nebo skladování.
 - **Konzervační látky** a **antioxidanty** prodlužují skladovatelnost potravin.
 - **Barviva, aroma** a **umělá sladidla** upravují smyslové vlastnosti (barvu, chuť).
 - **Zahušťovadla** a **emulgátory** upravují konzistenci výrobku.
 - **Enzymy** se používají pro úpravu a urychlení technologických procesů.
- Použití každé přídavné látky předchází *toxikologické vyšetření* vč. vyšetření potenciální kancerogenity a *schvalovací řízení*.
- Veškeré povolené přídavné látky jsou uvedeny v seznamu přídavných látek a jejich maximální obsah v potravinách je limitován směrnici ministerstva zdravotnictví.
- Přítomnost přídavných látek musí být vyznačena na výrobku uvedením názvu látky nebo ve formě **číselného kódu E**

Příklad: E101:riboflavin, E110:žlutá oranž S, E211:Benzoan sodný, E296: kyselina jablečná, E300:kyselina askorbová, E322:sojový lecitin...

 Podrobnější informace naleznete na stránce Potravinářská aditiva (1. LF UK, NT).

Potravinové doplňky

- Zákon 110/1997 Sb. §2 definuje potravinové doplňky jako nutriční faktory (vitaminy, minerální látky, aminokyseliny, specifické mastné kyseliny a další látky) s významným biologickým účinkem.^[1]
- Jsou určeny pro příjem v malých odměrných množstvích (tobolky, tablety, dražé, kapky...)
- Slouží k doplnění živin, nekompensují nesprávnou výživu.

 Podrobnější informace naleznete na stránce Potravní doplňky.

Odkazy

Použitá literatura

- KUDLOVÁ, Eva, et al. *Hygienu výživy a nutriční epidemiologie*. 1. vydání. Praha : Karolinum, 2009. 287 s. s. 82-85. ISBN 978-80-246-1735-0.
- PERLÍN, Ctibor. *Zvláštní výživa* [online]. [cit. 2012-03-11]. <<https://el.lf1.cuni.cz/p24462415/>>.

References

1. KUDLOVÁ, Eva, et al. *Hygienu výživy a nutriční epidemiologie*. 1. vydání. Praha : Karolinum, 2009. 287 s. s. 82-85. ISBN 978-80-246-1735-0.